

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. III. Duæ conditiones ex parte personæ merentis necessariæ explicantur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

siue aliqui faciat quod non debet, siue non faciendo. **A**
 quod debet: sed meritum non potest esse, nisi aliquis
 faciat voluntarie quod debet; & ideo meritum non
 potest esse sine actu, sed peccatum potest esse sine actu.

Confirmatur: Meritum apud Deum debet in
 gloriam eius aliquo modo referri; quia, ut su-
 pra ostendimus, de ratione meriti in communi
 est ut sit in obsequium vel commodum eius, a-
 pud quem est tale meritum: Sed pura carentia,
 siue omisso actu mali, non refertur in gloriam
 Dei, neque intrinsecè, cum de se sit indifferens
 ad hoc ut bene vel male appetatur; neque et-
 iam ex ordinatione operantis, qui supponitur
 nullum habere actum: Ergo non est meritoria
 apud Deum.

Confirmatur amplius: Per meritum homo
 tendit in beatitudinem: Atqui per puram ca-
 rentiam, seu negationem actus, homo non potest
 tendere in beatitudinem, sed ad summum ab il-
 la non recedere: Ergo illa non sufficit ad meri-
 tum, sed requiritur necessarìo aliquis actus posi-
 tivus, in quo meritum fundetur. Unde

Ad primum respondeo, negando Antece-
 dens: ut enim ostendimus in tractatu de pec-
 catis, non potest dari omisso culpabilis sine actu
 precedente, aut concomitante, qui sit causa, vel
 occasio illius. Addo quod D. Thomas supra
 quest. 6. art. 3, docet omissionem actus non esse
 indirectè ac moraliter voluntariam, nisi quando
 homo potest & teneatur aliquid facere, & sciens
 ac videns illud non facit: hoc autem accidere
 quidem potest in omissione bonorum actuum,
 non tamen in omissione malorum: nam in bonis
 actibus potest supponi potestas, & obligatio faci-
 endi, in malis autem, licet supponatur pote-
 stas, non potest supponi obligatio; & ideo licet
 deat quod omisso boni actus possit esse volun-
 taria indirectè & moraliter, absque omni actu
 eam precedente, aut concomitante, subindeque
 demeritoria & peccaminosa; tamen omisso
 mali actus non potest esse ita voluntaria mora-
 liter & indirectè, ut ad meritum sufficiat, absq[ue]
 omni actu voluntatis, sed oportet esse directè
 voluntam per aliquem actum.

Ad secundum respondetur, quod in illa hy-
 pothesi nullo modo mereretur homo, vel Ange-
 lus, cessando ab omni actu, sed solum vitaret
 peccatum, quod aliquin eliciendo aliquem ac-
 tum committeret: nisi supponatur quod saltem
 ei permitteret Deus elicere actum interiozem,
 quo ab omni alio actu cessare vellet: in eo e-
 nim casu mereretur.

Ad tertium dicendum cum D. Thoma loco in
 objectione citato in resp. ad 2. quod *declinare à*
malis, secundum quod ponitur pars iustitie, non impor-
ta negationem puram, quod est non facere malum:
hoc enim non meretur palmam, sed solum vitat pe-
nam. Importat autem motum voluntatis repudian-
tem malum, ut ipsum nomen declinationis ostendit. Et
hoc est meritorium, precipue quando aliquis impu-
gnatur, ut malum faciat, & resistit. Unde quando
in Scriptura laudatur iustus, qui potuit trans-
gredi, & non est transgressus, non laudatur præ-
cise propter non transgressionem legis, negati-
ve sumptam, & quatenus est pura carentia, sed
propter voluntatem quam habet obediendi
Deo in non transgrediendo legem eius.

Dua conditiones ex parte persona merentis
 necessarìe explicantur.

Dico quartò: Ad actum meritorium vita æ-
 terna requiritur gratia in merente, non so-
 lum in statu naturæ lapsæ, sed etiam in statu na-
 turæ integræ. Ita D. Thomas hic art. 2. ubi ait
 quod hominis sine gratia duplex status conside-
 rari potest: unus quidem naturæ integræ, qua-
 lis fuit in Adam ante peccatum: alius autem
 naturæ corruptæ, sicut est in nobis ante repara-
 tionem gratiæ. Et subdit, quod homo in primo
 statu non potest mereri vitam æternam sine gra-
 tia, propter unam rationem: quia sine illa ejus
 actus non ordinantur divinitus ad vitam æter-
 nam; cum per divinam providentiam non ordi-
 nentur actus et naturæ ad ea quæ excedunt pro-
 portionem principii ipsorum actuum, qualis est
 vita æterna, quæ excedit etiam cognitionem
 creatam, juxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 2.
Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis
ascendit, &c. In secundo verò statu, non solum
 propter hanc rationem non potest homo sine
 gratia mereri vitam æternam, sed ulterius pro-
 pter impedimentum peccati, quod cum sit qua-
 dam Dei offensa, reddit hominem Deo invisum
 & exosum: unde nihil potest agud ipsum mere-
 ri, nisi prius illi reconcilietur, eique gratus &
 acceptus reddatur per gratiam justificantem.
 Quare gratia in homine existente in statu natu-
 ræ integræ, non tantum facit; elevat scilicet
 hominem ad Divinorum participationem: in
 homine verò lapsò in peccatum personale, vel
 originale, duo præstat: in primis enim sanat, &
 reconciliat hominem Deo; deinde elevat eum
 ad meritorie operandum. Unde ad Rom. 9. gra-
 tia dicitur *vita æterna*: quia clara Dei visio, quæ
 est vita æterna, in gratia sanctificatione, ut fructus
 in semine continetur. Ex Joan. 4. vocatur *Fons*
aquis salientis in vitam æternam: quia comatura-
 liter tendit in vitam æternam, quæ est ejus con-
 summatio & ultima perfectio; & opera iusto-
 rum per meritum de condigno ad ipsam elevat,
 & perducit. Hinc opera omnia, etiam superna-
 turalia, quæ sine gratia habituali fiunt, mortua
 vocantur: quia cum per gratiam non vivificen-
 tur, etiam non possunt vitam æternam apud
 Deum mereri. Hinc etiam Dionysius de Eccles.
 Hierarch. cap. 2. ait hominem non posse facere
 divina, nisi prius ipse divinus efficiatur: & Au-
 gustinus lib. 1. contra duas Epist. Pelag. cap. 2.
 docet homines non recte vivere (in ordine scilicet
 ad beatitudinem, & vitam æternam) nisi ef-
 fecti sint filii Dei per gratiam sanctificantem.
 Hinc denique Tridentinum sess. 6. cap. 16. hæc
 habet: *Christus Iesus tanquam caput & membra, &*
tanquam vitis in palmites, in ipsos justificatos jugiter
virtutem influit: que virtus bona eorum opera sem-
per antecedit, & comitatur, & subsequitur; & sine
qua nullo pacto Deo grata & meritoria esse possent.

Dico quintò: Ad meritum ex parte merentis
 de lege ordinaria requiritur status viatoris, id
 est, quod homo ambulet per fidem, & non per
 claram visionem, & in corpore mortali & passibi-
 li existat. Ita D. Thomas 2. 2. quest. 13. art. 4.
 ad 2. ubi sic habet: *Mereri & demereri pertinet*
ad statum via.

Colligitur etiam ex Scripturæ locis, in qui-
 bus dicitur judicandos esse homines, & acce-

pturos premium vel pœnam, secundum opera quæ in corpore fecerunt: 2. ad Corinth. 6. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque prout gessit in corpore, sive bonum, sive malum. Item ex aliis, in quibus momentur homines operari, quamdiu dies est, & antequam nox adveniat: Joan. 9. Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est: venit nox quando nemo potest operari: nam ibi per diem tempus presentis vitæ intelligitur; per noctem verò mors, seu status post mortem, in quo nemo potest meritorie operari. Upde Ecclesiastes 9. dicitur: Mortui nihil noverunt amplius nec habent ultra mercedem. Ubi D. Hieronymus: Mortui (inquit) nihil valent ad id adicere, quod semel secundum valera de vita, &c. neque expectant aliquam retributionem atque mercedem, ultra eam scilicet quam in hoc corpore meruerunt. Et apud Prosperum est sententia Augustini 172. Frustra sibi homo post hoc corpus promittit, quod in hoc corpore comparare neglexit. Denique Ecclesiastici 11. dicitur: Ubi ceciderit lignum, ibi manebit. In quibus verbis per casum ligni mors hominis designatur, & per eius immobilitatem & permanentiam, meritum vel demeritum hominis in alia vita non augeri vel minui declaratur.

32. Hujus conditionis nullam aliam existimo assignari posse rationem, quam divinam voluntatem, quæ disposuit & ordinavit dare premium operibus vitæ, non autem illis quæ post viam fiunt; nam si solum naturam operum consideremus, non minus videntur meritoria opera patriæ, quam vitæ, cum in patria sint actiones libere, & quæ magis Deo placent, & à majori caritate procedunt. Quamvis enim ipsa Dei dilectio in patria sit necessaria, & non libera, plures tamen alia actiones libere fiunt circa media, quæ non habent necessariam connexionem cum dilectione Dei. Adde quod status vitæ non potest ex sola rei natura definiri, sed ex consilio, & ordinatione divina dependet; sicut currentibus in stadio tempus cursus & certaminis dependet ab ordinatione & determinatione Principis, vel Reipublicæ, præmia proponentis. Quo exemplo ad id explicandum utitur Apostolus 1. ad Corinth. 9.

33. Valde tamen consentaneè ad naturam hominis præfixus est terminus vitæ in puncto mortis, & dissolutionis animæ à corpore: quia conaturale est animæ humanæ, ut mediante corpore suam perfectionem acquirat; & in illo plures habet occasiones merendi, & pugnandi pro bravo beatitudinis comparando. Congruum est etiam, ut creaturæ intellectuales per fidem ad visionem perveniant, & prius intellectum Deo submittant, quam ad illum videndum eleventur. Unde ad statum vitæ, in quo solum est meritum, ducit de via ordinaria requiruntur, scilicet, fides, & existentia in corpore: de potentia tamen extraordinaria status vitæ cum clara Dei visione stare potest: ut patet in Christo, qui à primo instanti suæ conceptionis fuit simul viator & comprehensor; unde ejus meritum non potuit in fide fundari, sicut nostrum, sed in altiori genere cognitionis, nempe scientia infusa, aut clara Dei visione, ad Deum, ut est ratio diligenti creaturas, terminata: de quo in Tractatu de Incarnatione. Similiter quamvis respectu beatitudinis adeptæ & possessæ repugnet ab intrinseco dari meritum; quia cum meritum se habeat ad premium, ut via ad terminum, est ejus

A quod nondum habetur, ut docet S. Thomas 3. p. quæst. 19. art. 3. ex quo ibidem inferri, quod Christus nec gratiam, nec scientiam infusam, nec beatitudinem animæ, nec unionem hypostaticam meruit, quia hæc omnia habuit à primo instanti conceptionis: non repugnat tamen de potentia absoluta, quod etiam in termino adeptæ beatitudinis mereatur aliquis ulteriorem gradum, & augmentum illius, vel aliqua præmia accidentalialia; quia licet sit in termino respectu primæ beatitudinis adeptæ, potest tamen esse in via ad ulteriorem gradum, qui illi deest, vel ad aliquod premium accidentiale quo caret. Sicut Christus, quamvis à primo instanti suæ conceptionis esset beatus quantum ad animam, meruit tamen gloriam corporis, & ejus immortalitatem, aliisque dores gloriosas.

B Dixi de potentia absoluta: quia cum beatitudo sit ex sua natura immutabilis, & mensuretur æternitate participatâ, non est conveniens, ut semel obventa, ulterius augeatur, aut minuatur, & quod Beati præmia aliqua accidentalialia de novo mereantur, ut docet D. Thomas 1. parte quæst. 62. art. 9. ad 3. ubi loquens de Angelis beatis, sic ait: Quidam dicunt quod quantum ad premium accidentiale etiam mereri possunt sed melius est ut dicatur, quod nullo modo aliquis beatus mereri potest, nisi sit simul viator & comprehensor, ut Christus, qui solus fuit viator & comprehensor: predictum enim gaudium (de salute eorum qui per ipsorum ministerium salvantur) magis acquirunt ex virtute beatitudinis, quam illud mereantur.

§. IV.

Corollarium notatu dignum.

EX dictis sequitur, valde incertum esse ac dubium, an Enoch & Elias in paradiso terrestri degentes, de facto mereantur; quibusdam id affirmantibus, aliis verò negantibus.

Ratio autem pro parte affirmati va est: Tum quia prædicti Sancti videntur habere omnes conditiones ad meritum requiritas, tam ex parte persone merentis, cum sint in statu gratiæ, & vitæ, quam ex parte ipsius actus meritorii, cum eorum operationes sint libere, bonæ, bonitate etiam supernaturali, & in obsequium Dei factæ: Tum etiam quia non convenit divine bonitati, imò indignum videtur divinæ munificentiae, illos sanctissimos viros miraculose tanto tempore in hac vita detinere, & sine fructu meriti eos visione beatificâ tamdiu privare.

Pro parte verò negativa militat magnum inconveniens, quod videtur sequi ex sententia affirmante, nempe gratiam & charitatem Eliæ & Enoch esse superiorem, & majorem, seu intensiorem gratiâ D. Joannis Baptista, & Apostolorum; quia in tot annorum curriculum continuo mereri, auget gratiam & charitatem, quasi in infinitum.

Nec valet quod aliqui dicunt ad vitandum hoc inconveniens, nimirum quod licet Enoch & Elias continuo mereantur, quia tamen carent carnis rebellionem, operandique difficultate, tam exiguum est illorum meritum, ut nunquam intensiores, vel æque intensos actus charitatis eliciant, quam D. Joannes Baptista, & Apostoli, subindeque ad eorum gratiam & gloriam nunquam perveniant.

Non